

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра прикладної лінгвістики (№ 703)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант ОП

(підпис)

Вікторія РИЖКОВА
(ім'я та прізвище)

«29» серпня 2025 р.

СИЛАБУС ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 035 «Філологія»
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Прикладна лінгвістика
(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2025

Харків 2025 рік

Розробник: Гелетка М.Л., доцент каф. 703, канд. філол. наук
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри прикладної лінгвістики (№703)

(назва кафедри)

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри прикладної лінгвістики
канд. філол. наук, доцент

(назва кафедри, науковий ступінь та вчене звання завідувача)

(підпис)

Вікторія РИЖКОВА
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Здобувач першого (бакалаврського)
 рівня вищої освіти за ОП
 «Прикладна лінгвістика»

(посада) (підпис)

(підпис)

Є. С. Байцур
(ініціали та прізвище)
 (ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

1. Загальна інформація про викладача

ПІБ: Гелетка Маргарита Леонідівна

Посада: доцент кафедри прикладної лінгвістики

Науковий ступінь: канд. філол. наук

Вчене звання: доцент

Перелік дисциплін, які викладає:

1. Теорія та практика перекладу

2. Сучасні інформаційні технології у перекладі

3. Лінгвокраїнознавство

4. Термінознавство

Напрями наукових досліджень: перекладознавство, прикладана лінгвістика, науково-технічна термінологія

Контактна інформація:

Email: m.heletke@khai.edu

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	Денна
Семестр	6
Мова викладання	Українська, англійська
Тип дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	4 кредити ЄКТС / 120 годин (64 аудиторних, з яких: практичні – 64; самостійна робота здобувачів (СРЗ) – 56)
Види навчальної діяльності	Практичні заняття, самостійна робота
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – іспит
Пререквізити	OK1 Англійська мова. Практика мови OK7 Інженерні основи авіаційної та ракетно- космічної техніки
Кореквізити	OK1 Англійська мова. Практика мови OK3 Вступ до перекладознавства
Постреквізити	OK1 Англійська мова. Практика мови OK15 Сучасні інформаційні технології в перекладі Переклад науково-технічних текстів авіаційного спрямування (англо-український переклад) OK4 Переклад науково-технічних текстів авіаційного спрямування (англо-український переклад) OK5 Переклад науково-технічних текстів авіаційного спрямування (українсько-англійський переклад)

3. Мета та завдання навчальної дисципліни, переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у формуванні системи теоретичних, практичних і прикладних знань в області перекладацької діяльності.

Завдання – навчити студентів виконувати різні види перекладацької діяльності з використанням сучасних технічних засобів; сформулювати творчий, дослідницький підхід до організації перекладацької діяльності; навчити студентів здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку власної перекладацької діяльності, а також діяльності професійних перекладачів та колег-одногрупників. Компетентності, які набуваються:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні завдання та проблеми в галузі прикладної лінгвістики в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності (ФК)

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань. Здатність використовувати сучасні прикладні комп'ютерні технології, програмне забезпечення, мережеві та мобільні технології для вирішення професійних завдань.

ФК9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами. Усвідомлення засад і технологій створення технічних текстів державною та іноземною (іноземними) мовами у галузі аерокосмічної техніки.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів в галузі обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 14. Використовувати англійську мову в усній та письмовій формі в офіційному реєстрі спілкування для розв'язання комунікативних завдань у суспільній та професійній сферах життя.

4. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Лексико-семантичні перекладацькі трансформації підмета. Переклад часток

Тема 1. Формальний підмет there. Неозначений займенник one. Переклад частки “same”.

Тема 2. Займенник it. Анафоричні займенники this/these, that/those. Переклад сполучення частки “аж” із прислівником “ніяк”, частки “й (i)” з часткою “так”, частки “навіть” із сполучником “якщо”.

Тема 3. Займенник-замінник one. Переклад сполучення прислівника “так” із часткою “і (й)”, прислівника “все” із часткою “ж” і словосполучення “та все ж”.

Тема 4. Неозначено-особовий підмет, виражений особовими займенниками we, you і they. Передача власних імен графічними засобами англійської мови.

Тема 5. Герундій. Інфінітив. Передача іноземних власних імен.

Тема 6. Груповий підмет. Розщеплений підмет. Вживання дієслова to seem при перекладі.

Тема 7. Агентивний неживий підмет. Імпліцитний підмет. Суб’єктно-предикативний інфінітивний зворот. Підрядне підметове речення. Переклад займенників «такий», «усі», «той, хто».

Тема 8. Суб’єктно-предикативний інфінітивний зворот. Підрядне підметове речення.

Модульний контроль 1:

- форма заняття: проведення модульного контролю в аудиторії або online;
- модульний контроль проводиться з використанням формату письмової роботи / тесту, який передбачає виконання завдань на множинний вибір, підбір відповідників / еквівалентів тощо;
- обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): комп’ютер/ноутбук/смартфон тощо;
- обсяг самостійної роботи здобувачів для підготовки до модульного контролю – за необхідністю.

МОДУЛЬ 2

Змістовний модуль 1. Лексико-семантичні перекладацькі трансформації додатка. Переклад додатка. Переклад дієслів пасивного стану. Переклад віддієслівних форм.

Тема 9. Формальний додаток one. Переклад сполучення сполучника “а” із заперечною часткою “не” та сполучення заперечної частки “не” із сполучником “а”.

Тема 10. Формальний додаток *it*. Граматичні особливості формування англійського речення при перекладі з української мови. Особливості вживання форм числа іменників в англійському мовленні.

Тема 11. Займенник-замінник *one*. Заміна частин мови при перекладі. Переклад присудка, вираженого зворотним дієсловом на “-ся”.

Тема 12. Займенники-замінники *that/those* та *these*.

Тема 13. Інфінітив. Інвертований додаток. Підрядне додаткове речення.

Тема 14. Об’єктний предикативний інфінітивний зворот.

Тема 15. Об’єктний предикативний дієприкметниковий зворот. Читання і переклад математичних формул.

Тема 16. Герундій. Переклад дієприслівників доконаного та недоконаного видів та відповідних зворотів. Переклад українських речень активного стану англійськими пасивними реченнями.

Тема 17. Інвертований додаток. Підрядне додаткове речення.

Тема 18. Повторення пройденого матеріалу. Переклад уривків текстів політехнічного спрямування.

Модульний контроль 2:

- форма заняття: проведення модульного контролю в аудиторії або online;
- модульний контроль проводиться з використанням формату письмової роботи / тесту, який передбачає виконання завдань на множинний вибір, підбір відповідників / еквівалентів тощо;
- обов’язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): комп’ютер/ноутбук/смартфон тощо;
- обсяг самостійної роботи здобувачів для підготовки до модульного контролю – за необхідністю.

5. Індивідуальне завдання

Не передбачено.

6. Методи навчання

1. Пояснення викладача.
2. Організація самостійної пошукової роботи здобувачів вищої освіти.
3. Організація системи вправ/завдань/тестів.
4. Управління навчальною діяльністю.
5. Застосування мультимедійних засобів для підтримки зацікавленості здобувачів вищої освіти.
6. Реалізація контролю за успішністю здобувачів вищої освіти: методи усного контролю (усне опитування, усний переклад – послідовний, з аркушу); методи

письмового контролю (контрольні письмові роботи, контрольний переклад); контрольні роботи із застосуванням машинного контролю.

7. Методи контролю

1. Опитування: індивідуальне опитування, фронтальне опитування.
2. Письмова контрольна робота.
3. Тестування.
4. Іспит.

Форми контролю успішності навчання: на практичних заняттях – усне опитування, міні-тести, поточні контрольні роботи; форма підсумкового контролю – усне опитування у вигляді перекладу авіаційних та інших технічних текстів за вивченою тематикою (переклад «з аркуша»).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Таблиця 8.1 – Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Поточний контроль	0...1	20	0...20
Модульний контроль 1	0...1	30	0...30
Змістовний модуль 2			
Поточний контроль	0...1	20	0...20
Модульний контроль 2	0...1	30	0...30
За семестр			0...100

* Практичне завдання може включати: виконання тесту із завданнями відкритого та закритого типу; переклад фрагментів англомовних/україномовних текстів авіаційного або іншого науково-технічного спрямування – письмово чи усно – за тематикою вивчених тем за певний період навчання.

Приклад тестових завдань:

Виконайте переклад речень:

1. The mtu EnergyPack is available in three sizes: QS, QM, and QL, from 60 kVA to 2,000 kVA, and from 70 kWh to 2,200 kWh. So whatever power and capacity you need, the mtu EnergyPack is the perfect storage solution for your energy needs.
2. Бавовняна промисловість для виробництва тканин є першою серед галузей текстильної промисловості. На неї припадає 50,1 % всіх тканин, що

виробляються. Для неї характерне віддалення від сировинної бази і навіть споживачів.

Білет для іспиту складається з 2 блоків завдань, де перший блок передбачає переклад речень (10 речень – 50 балів) із застосуванням вивчених протягом семестру трансформацій; другий блок передбачає переклад уривку науково-технічного тексту (1 уривок – 50 балів).

Таблиця 8.2 – Шкали оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційний залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Здобувач робить незначні змістовні помилки; логічні помилки (коли перекручуються логічні зв'язки між окремими частинами тексту, що перекладається, або порушуються причинно-наслідкові відношення); стилістичні помилки (коли порушується узус мови перекладу, норми сполучення слів, використовуються терміни або слова іншого стилю, має місце дуже ускладнений синтаксис, тощо); орфографічні помилки; помилки з пунктуації.

Добре (75 - 89). Здобувач робить переклад без змістовних помилок, але наявні стилістичні помилки (коли порушується узус мови перекладу, норми сполучення слів, використовуються терміни або слова іншого стилю, має місце дуже ускладнений синтаксис, тощо); орфографічні помилки; помилки з пунктуації.

Відмінно (90 - 100). Здобувач виконує якісний, адекватний переклад і робить незначні орфографічні помилки; помилки з пунктуації. Можуть мати місце незначні стилістичні огріхи.

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять та робота в семестрі. Здобувач вищої освіти, який відвідував заняття та склав усі модульні контролі (успішно атестований за їх результатами), а також виконав усі види обов'язкових завдань, вважається таким, що склав семестровий контроль і за його згодою атестується підсумковою модульною оцінкою, в якості семестрової.

Здобувачі вищої освіти, які по закінченню навчальних тижнів семестру, тобто до початку семестрового контролю, здобули менше 60 балів, атестуються оцінкою «незадовільно» та вважаються такими, що мають академічну заборгованість і зобов'язані проходити процедуру семестрового контролю з метою ліквідації

академічної заборгованості в період семестрового контролю та канікул, тобто до початку наступного семестру.

Дотримання вимог академічної доброчесності. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності. У випадку підготовки доповіді (реферату) та презентації, останні повинні мати посилання на джерела, використані при їх підготовці. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»

(<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що виконана / підготовлена здобувачем освіти робота (завдання) буде мати ознаки самостійності виконання. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти (у виконанні тесту чи завдання) є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут»

(<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

1. Розроблено контрольні роботи, формалізовані білети для іспиту.
2. Наявні методичні посібники (Ільченко М.Л. Науково-технічні тексти для перекладу [Текст] : навч. посіб. / М. Л. Ільченко. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2015. – 54 с;
3. Ilchenko, M. L. Additional Exercises for Translation of Scientific and Technical Texts (English- Ukrainian and Ukrainian-English Translation) / M. L. Ilchenko – Kharkiv : National Aerospace University “KhAI”, 2019. – 42 p.;
4. Ільченко М.Л. Сучасні інформаційні технології у перекладацькій діяльності. Навч. посібник для студ. гуманіт. фак. вищ. навч. закладів / М.Л. Ільченко – Х.: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2015. – 52 с.
5. Навчально-методичний комплекс дисципліни, що розміщений за адресою: http://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=0&mode=DocBibRecord&lang=ukr&c

allmode=BookList&themes_basket=&ttp_themes_basket=&ext=no&theme_path=0&author_fld=&docname_fld=&docname_cond=1&year_fld1=&year_fld2=&udc_fld=&isbn_fld=&lang_list=0&pubplace_fld=&publisher_fld=&bbc_fld=&issn_fld=&annotation_fld=&volume_fld=&part_fld=&responsibility_fld=&theme_cond=all_theme&list_type_list=0&theme_list=0&disciplinesearch=yes&discipline_list=0&tpage=1&step=100&faculty_list=0&department_list=0&speciality_list=0&knmz_doctype_list=39%2C40&speciality_knmz_list=27489&sillabus_list=0&knowledgearea_list=0&qualificationlevel_list=0&initiator_mode=KNMZ&full_searchfld=&ecopy=4&combiningAND=1&is_ttp=0&print_basket=%2C&docid=510549018 та <https://khai.edu.ua/education/osvitni-programi-i-komponenti/osvitni-programi-bakalavriv/filologiya/korotkij-opis-struktura-i-komponenti61/>, а також в системі МЕНТОР : <https://mentor.khai.edu/user/index.php?id=8383> та містить:

- програму дисципліни;
- рекомендації для самостійної підготовки;
- питання до проведення контрольних заходів;
- каталоги інформаційних ресурсів.

11. Рекомендована література

Базова

1. Ільченко М.Л. Сучасні інформаційні технології у перекладацькій діяльності. Навч. посібник для студ. гуманіт. фак. вищ. навч. закладів / М.Л. Ільченко – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2014. – 52 с.
2. Ільченко М.Л. Науково-технічні тексти для перекладу [Текст] : навч. посіб. / М. Л. Ільченко. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2015. – 54 с.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. — Вінниця, Нова книга, 2004. – 576 с.
4. Конспект лекцій з курсу «Системи автоматизованого перекладу для студентів ФЛ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://compiko.lviv.ua/filolog/kurs_lection_SAP_mod1.pdf
5. Волчанська М.Д. Збірник технічних текстів: навч. посібник / М.Д. Волчанська, І.Л. Іванова, Л.І. Волчанська. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2010. – 47с.
6. Карабан В. І. Теорія та практика перекладу з української мови на англійську мову. Навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. – Вінниця. НОВА КНИГА, 2003. – 608 с.
7. Aviation Week & Space Technology, January 13-16, 2025 : веб-сайт. https://aviationweek.com/sites/default/files/2025-01/AWST_2025_1-13_0.pdf (Last accessed: 20.09.2025)
8. Aviation Week & Space Technology, January 15, 2024 : веб-сайт. URL: <https://aviationweek.com/AWST> (Last accessed: 01.03.2024)

9. Гелетка М., Рижкова В., Левін Є. Особливості перекладу англійських пасивних конструкцій українською мовою (на матеріалі текстів у галузі авіабудування і космонавтики) // // Актуальні питання гуманітарних наук: між-вузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2024. – Вип. 71. – Т.1. – С . 158–165.
10. Гелетка М.Л., Рижкова В.В. Порівняльний аналіз функціонально-структурної організації сучасних електронних перекладних термінологічних словників (на прикладі галузі авіабудування) // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – Вип. 50. – С. 159–166.
11. Гелетка М.Л. Особливості відтворення англійських запозичених термінів-неологізмів в українській мові Гелетка М.Л., Кравчук В.В. // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. – Вип. 54. – Том 1. – С. 182–188.

Додаткова

1. Білоус О.М. Теорія і технологія перекладу. Курс лекцій : доопрацьований та доповнений Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень. – Кіровоград, РВВ КДП ім. В. Винниченка, 2013. – 200 с.
2. Ільченко М.Л. Науково-технічні тексти для перекладу [Текст] : навч. посіб. / М. Л. Ільченко. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2015. – 54 с.
3. Ільченко М.Л. Сучасні інформаційні технології у перекладацькій діяльності. Навч. посібник для студ. гуманіт. фак. вищ. навч. закладів / М.Л. Ільченко – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2014. – 52 с.
4. Карабан В. І. Джеймс Мейс. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову. – Вінниця ; Нова книга, 2003. – 606 с.
5. Корунець І.В. вступ до перекладознавства : підручник / І.В. Корунець. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 512 с.
6. Bonamy David. Technical English 1. Coursebook. – Pearson Longman, 2019. – 129p.
7. Bowker, L. Computer-Aided Translation Technology : At Encyclopedia of Translation Studies / Ed. M. Baker. London : 2001. – 195 p.
8. Gerardus Blokdyk. Simplified Technical English A Complete Guide . – 5STARCook (September 29, 2019). – 306 p.
9. Kenny D. Teaching Machine Translation and Translation Practical Introduction. - University of Ottawa Press, 2002. –185 p.
10. Mark Ibbotson. Professional English in Use. Engineering : Technical English for Professionals. – Cambridge University Press, 2009. – 144 p.

12. Інформаційні ресурси

1. <https://aviationweek.com>
2. <https://www.multitran.com/m.exe?a=5&s=DownloadFile>
3. <https://www.youtube.com/watch?v=4H3-2smRJJY>
4. <https://grade.ua/uk/blog/tipy-uslovnyh-predlozhenij-v-anglijskom/>